

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор з наукової роботи

Український державний університет
імені Михайла Драгоманова

професор Г. М. ТОРБІН

"30" жовтня 2024 року

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації **Лозовицького Василя Миколайовича «Сучасне українське православне богослов'я: критичний аналіз»**, яка представлена на здобуття ступеня доктора філософських наук зі спеціальностей 09.00.11 – релігієзнавство; 09.00.14 – богослов'я

Рецензенти у складі доктора філософських наук, професора кафедри богослов'я і релігієзнавства **Чорноморець Ю.П.**; доктора філософських наук, професора кафедри богослов'я і релігієзнавства **Осташука І.Б.**; доктор філософських наук, доцент, доцент кафедри богослов'я і релігієзнавства **Брильова Д.В.**, провели попередню експертизу докторської дисертації **Лозовицького Василя Миколайовича** на тему **«Сучасне українське православне богослов'я: критичний аналіз»**, що подається на здобуття ступеня доктора філософських наук зі спеціальності 09.00.11 – релігієзнавство і спеціальності 09.00.14 – богослов'я за результатами фахового семінару, що відбувся на засіданні кафедри богослов'я та релігієзнавства Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 4 від 30 жовтня 2024 року) та результатів розгляду докторської дисертації та наукових публікацій, в яких висвітлені основні наукові результати докторської дисертації Лозовицького В.М., дійшли висновку про таке:

1. Актуальність теми дослідження. У дисертації вперше у вітчизняній філософії, богослов'ї і релігієзнавстві здійснено цілісний філософсько-

релігієзнавчий і богословський аналіз основних ідей та концепцій сучасної української теоретичної і практичної православної теології у її вираженості в творах найбільш видатних православних мислителів початку XXI століття в контексті розвитку світової християнської думки сьогодення.

Актуальність теми дослідження визначається тим, що сучасна українська православна теологія є важливою складовою культурного простору України. За останні десятиліття присутність православної теології та її роль в релігійних та суспільних процесах України значно зросли. Особливо помітною роль теології стала в дискусіях про роль релігії і церкви в суспільстві початку XXI століття, про необхідність розвитку сучасної української релігійної та національної ідентичності. Нові обставини вимагають формування самобутньої української православної теоретичної і практичної теології на основі найкращих здобутків християнського богослов'я сьогодення.

2. Об'єктом дослідження є сучасна українська православна теологія у контексті загальних трансформацій богослов'я початку XXI століття. **Предметом** дослідження є основні здобутки видатних українських православних богословів для теоретичної та практичної складової теологічного знання в їх діалозі з українським та світовим контекстом інтелектуальних і соціальних викликів для Православної Церкви на початку XXI століття.

Наукова новизна одержаних результатів, зумовлена сукупністю поставлених завдань і засобами їх розв'язання, полягає у в тому, що в ньому вперше у вітчизняному релігієзнавстві та богослов'ї здійснено цілісний філософсько-релігієзнавчий і богословський аналіз сучасної української православної теології у контексті загальних трансформацій богослов'я початку XXI століття. Новизна результатів розкривається в таких положеннях:

Уперше:

- доведено, що модернізація православної теології розпочалася з дискусій, викликаних появою софіології С.Булгакова та проекту неопатристичного синтезу Г.Флоровського. Вперше православна богословська думка долає метафізичний платонізм та романтизм, що панували в різних формах академічної теології

протягом століть. Сьогодні характеризується напруженими дискусіями про долю неопатристичного проєкту, про софіологію як можливу альтернативу, про нову парадигму богословського мислення, яка народжується і завойовує популярність на початку XXI століття як рефлексивний вираз теорій та практик відкритого православ'я. Доведено, що кризи академічної теології, софіології та неопатристики стали трьома етапами подолання метафізичних конструктів мислення. Софіологія модернізувала православну теологію, розвертаючи її до проблем сучасної людини, її екзистенційних пошуків, соціального активізму, пошуків синтезу богословського і філософського мислення. Неопатристика як православна форма неоортодоксії стала методологією звільнення від впливу західних богословських і філософських форм мислення. Неопатристика стимулювала розвиток теоретичної теології в напрямку все більшого відкриття єдності та різноманіття патристичного мислення як центральної складової нормативної православної традиції та пошуку модерної мови для виразу оновленої православної теології. Вже у теології В.Лоського такою мовою став екзистенціалізм, який поступово почав впливати на сам зміст реконструйованої патристичної системи. Ці тенденції значно посилювалися у грецькому богослов'ї покоління 1960-х років, привівши І.Зізіулеса та Х.Янараса до радикальної модернізації православної теології. При цьому модернізація теоретичного богослов'я в напрямку православного екзистенціалізму супроводжувалася побудовою консервативних утопій у дусі антизахідного комунітаризму; -виявлено, що внутрішні суперечності неопатристики як проєкту неоконсервативної модернізації значно посилювалися з кожним десятиліттям та зумовили пошуки нової методологічної основи для православної думки у феноменології та герменевтиці в теоретичній теології, формування апології лібералізму в практичній теології. Встановлено, що на сьогодні лише постнеопатристика як новітня парадигма православного мислення заслуговує на визначення як «сучасна православна теологія». Постнеопатристика систематично критикує неопатристику за світоглядний консерватизм та викривлене збіднене бачення традиції. Критичне ставлення до неопатристики та необхідність нової

парадигми (парадигм) мислення для теоретичної і практичної теології православ'я на сьогодні є загальноновизнаними в православному богословському дискурсі. Постнеопатристика, однак, розвивається не завдяки критиці неопатристики, а через те, що феноменологічна та наративно-герменевтична мова постнеопатристики надає широкі можливості для розвитку православної думки в діалогічній відкритості до сьогодення, в принципово більш широкому долученні спадщини мислителів патристики Сходу і Заходу для екуменічного діалогу та формування оновленого соціального вчення, спрямованого на захист прав і свобод особистості. Відкритість в теоретичній теології та християнський гуманізм в практичній теології суголосні традиційним рисам київського християнства та української мислительної традиції, що полегшує сприйняття і розвиток постнеопатристики в Україні початку XXI століття;

- встановлено, що сучасна українська православна теологія своїм життєсвітом має відкрите православ'я. Поява відкритого православ'я в якості альтернативи до фундаменталізму є явищем закономірним, зумовленим прагненням православ'я бути в діалозі з сучасним світом, виражати власний конфесійний світогляд мовою сьогодення. Відкрите православ'я, характерне для українській традиції з часів Петра Могили, набуває в історії та сьогоденні різноманітних форм, стає виразом українського християнського гуманізму. Актуалізація та інтенсифікації відкритого православ'я відбуваються завдяки становленню ПЦУ та посиленню ідейного впливу митрополита Епіфанія. Українське відкрите православ'я поступово все більше черпає ідеї та натхнення від відкритого православ'я Константинопольського патріархату, патріарха Варфоломія та представників нового покоління православних богословів Греції та США;

- виявлено, що загальною характеристикою українського богословського мислення, суголосною з ідеями та цінностями відкритого православ'я, є зростання світоглядного універсалізму. Цей універсалізм виникає внаслідок того, що богословська думка сьогодення претендує на мета-позицію стосовно всіх наук і практик, аналогічну до позиції філософії. Також важливою рисою сучасного українського православного богослов'я став поворот до антропологічної

проблематики, яка стоїть у центрі всієї православної думки початку ХХІ століття. Відбувається інтенсивний перехід до методології постметафізичного богословського і філософського мислення, в чому вирішальну роль відіграє вплив богословського повороту в феноменології, розвиток «слабкої теології», вплив нарративної герменевтики. В цілому загальні риси українського богословського мислення визначаються долученістю до загальноправославного богословського дискурсу, впливом богословських і релігійно-філософських ідей провідних християнських богословів сьогодення Ж.-Л.Марйона, Дж.Мілбанка та інших, відродженням київського християнства з його ідеалами відкритості, діалогічності, синтезу культур;

- доведено, що методологія дослідження сучасної української православної теології має враховувати особливості богословського і релігійного філософського мислення сьогодення як теоретичного виразу релігійного світогляду доби постмодерну. Ця методологія має враховувати богословське намагання подолати постмодернізм як світогляд доби, врахувати постмодерн як епоху, сформувати філософсько-богословську методологію для розвитку теології пост-постмодерну як світогляду нової епохи, здатної до духовного відродження після глобальних трансформацій сьогодення. Відповідно, богословська і релігієзнавча методологія осмислення сучасної теології має у перше чергу стати герменевтикою традиції, що трансформується. Богослови сьогодення претендують на становлення нового типу мислення після-постмодерну і особливе місце в історії християнської думки та європейського мислення. Критично-рефлексивний аналіз їх досягнень покликаний виокремити дійсні особливості нової парадигми богословського мислення постнеопатристики, відсіюючи утопічні сподівання на принципово нову епоху постсекулярного духовного відродження і тріумфу православ'я. І така методологія повинна бути герменевтичною феноменологією або феноменологічною герменевтикою для виокремлення особливостей мислення, які реально демонструє спільнота православних богословів, що претендують на формування нової парадигми православної думки, оскільки їх методологія цілком сформована різноманітними підходами феноменології та постфеноменології;

- встановлено, що саме феноменологія забезпечує реалізацію претензій на постметафізичне мислення, а результати феноменологічного аналізу дозволяють формувати нову мову богослов'я, а таке герменевтичне досягнення і дозволяє богословам здійснити формування нової парадигми богословського мислення у її цілісності. Критичний богословський та релігієзнавчий аналіз особливостей мислення православних богословів XXI століття з необхідністю розпочинається як іманентна критика і тому має притримуватися засад феноменологічного і герменевтичного мислення сьогодення. Це дозволяє найбільш адекватно осмислити і оцінити результати православного богослов'я в світі та Україні, а також окреслити позиції сучасного православного богослов'я стосовно загального інтелектуального ландшафту доби та всієї великої традиції православного богослов'я у його діалозі з усім християнським богослов'ям в динаміці його історичного розвитку;

- виявлено, що теоретичне православне богослов'я сьогодення перш за все переосмислює традицію православного богослов'я та ідентичність православ'я як конфесії. Головним опонентом для православного богослов'я стає сучасний постмодернізм, з яким ведеться систематична полеміка. Православне християнство реконструюється як цілісний світогляд, що протистоїть постмодерному світогляду, претендує на те, щоб надати світогляд та етос для доби «після постмодерну». Персоналістична онтологія постнеопатристики Д.Гарта і Дж.Манусакіса відмовляється від залишків метафізичного мислення, яке ці богослови вбачають серед іншого у антикатолицьких та неопаламітських концепціях неопатристики. Д.Гарт доводить, що уявлення про радикальні розрізнення між есенціалізмом католицизму і персоналізмом православ'я є міфами, породженими дидактичними схемами кінця XIX століття. Єдність традиції першого тисячоліття – це єдність цілісного персоналістичного світогляду, Августин був не менш персоналістичним у тріадології, ніж Григорій Ниський. Д.Гарту вдається створити цілісну феноменологічну концепцію християнського персоналізму, а Дж.Манусакіс її розвиває з урахуванням подолання спіритуалізму в розумінні особистості у філософській та богословській

думці сьогодення. Критичне ставлення до дихотомій раціонального і чуттєвого, філософського і теологічного як породжених епохою модерну дозволяє віднайти нову цілісність особистості та світогляду, якої шукає радикальна ортодоксія на чолі з Дж.Мілбанком у західній теології. Постметафізична феноменологія богопізнання Д.Гарта як теоестетика, сформована на ній онтологія Бога, людини і соціального як теодраматика і теологіка дозволяють побудувати систематичну теологію, яка була б реалістичною, тоді як теорії богопізнання та онтології соціального радикальної ортодоксії все ще містять значні залишки романтичних метафізичних конструкцій про інтуїтивне пізнання та про спільнотний соціальний устрій;

- доведено, що Д.Гарт систематично заперечує постмодерністську критику християнської теології як дискурсу тотальності, показуючи, що в триадології та вченні про творіння розрізнення є так само первинним як і тотожність. Якщо для М. Гайдеггера, «історія Буття» є історією відпадиння суцього та західної філософії у якій суще осмислювалося від первинної «істини Буття», а саме це відпадиння та «забуття Буття», у певній мірі, відповідає самій необхідності виразу Буття, що проявляє себе виключно в негативному дистанціюванні від будь-якого суцього, тож таке ствердження «розрізнення» стає лише негативною відмінністю суцього від Буття, постійним ствердженням недостатності суцього, то для Григорія Ниського та Д. Гарта християнська онтологія виходить з принципово інших позицій: Бог будучи нескінченним є нескінченною повнотою трансцендентальної Краси, яка вічно виражає себе у божественній експресії. Божественна Істина одвічно бажає виражати себе у власному славослов'ї (яким і є творіння), що саме по собі є одночасно і свідомством Божественної Краси. Виражений як Краса в Собі та краса, присутня в іншому, Бог викликає нескінченне бажання, а нескінченна дистанція між скінченим творінням і нескінченим Богом стає насолодженням проходження цієї дистанції. Розрізнення не просто завжди вже є як первинно данні для християнської онтології, але саме вони і є умовами можливості як Краси, так і Благості. Бог вже має в собі повноту життя, повноту як розрізнення, так і єдності, повноту блаженства, але у творенні іншого та у спілкуванні з ним

знову і знову дарує повноту життя і блаженства. Онтологія, де існування розуміється як надлишкова повнота життя, блаженством для якого є дарування назовні, уявляє все існуюче як прекрасну симфонію, в яку кожен може привносити власні дари, стає основою для онтології соціального, що базується на визнанні взаємного дарування як базової реальності, на якій мають засновуватися всі моделі християнської етики і політичної теології;

- виявлено, що Д.Гарт розвиває власну теорію аналогій буття, яка має своєю основою не відносини між Творцем та творінням, але саме тринітарне життя. В цій перспективі людина є образом Бога не як аналогічна за властивостями розуму, волі та творчості, а як особистість. Більше того, образом Бога є вже сам Бог – бо Логос і Дух є образами всього, чим є Отець і чим є Трійця як спілкування Особистостей. І як Бог є нескінченним прагненням до все більшої експресії повноти життя і спілкування, так і людські переживання буття і розумності, воля і життя, щастя і повноти спрямовані на все більший досвід нескінченного існування у нескінченному Богові. Позитивна оцінка всіх потенцій людини як спрямованих до Бога дозволяє створити антропологію, що уникає постмодерної критики християнства за його гаданий репресивний характер. Навпаки, Д.Гарт показує християнську антропологію як основу для теології звільнення від усіх спроб модерного і постмодерного маніпулювання особистостями і спільнотами. Ця теологія перманентного звільнення передбачає побудову християнами альтернативного громадянського суспільства на основі як церковної, так і світської діяльності культуротворення простору миру як присутності есхатологічного майбутнього. Християнство є есхатологічно іншою соціальною реальністю, яка служить панівному соціуму, залишаючись поза суверенітетом цьому соціуму, формуючи передумови для існування посткапіталістичних соціальних відносин на основі онтології ненасильницького дарування;

- доведено, що вже у Д.Гарта постнеопатристика позбавлена недоліків як онтології, так і екзистенціалістських уявлень про необхідність героїчного подолання природного заради торжества особистого. Позитивна персоналістична онтологія постнеопатристики, що розвивається Дж.Манусакісом радикалізує

вчення про богопізнання та антропологію, показуючи як особистісне буття виражається у зоровому спогляданні, особистому вслухуванні та тілесному дотику, що дозволяє створити на основі досягнень феноменології та постфеноменології неметафізичну мову про Бога, людину, їх відносини та соціальну дійсність;

- встановлено, що для практичного богословського мислення сьогодення характерним є створення цілісної православної політичної теології, яка є виразно есхатологічно-ліберальною за цінностями, які обґрунтовуються і захищаються. Така нова політична теологія є постліберальною за своєю методологією, але з помітним впливом паративної теології і постструктуралізму. Таким чином виникає певний розрив між теоретичною і практичною теологіями постнеопатристики. Якщо Д.Гарт і Дж.Манусакіс критично налаштовані щодо ліберальної демократії, наслідуючи в цьому радикальну ортодоксію, то П.Калаїцидіс, А.Папаніколау, К.Говорун та інші православні богослови, що розвивають практичну теологію і створюють системи політичної теології захищають сучасну ліберальну демократію. Це розрізнення є важливим, але некритичним, оскільки всі ці мислителі визнають пріоритет гідності особистості та змогли разом сформувавши сучасне соціальне вчення Православної Церкви у документі «За життя світу»;

- виявлено, що в Україні першим православну теологію доби постмодерну почав розвивати харківський мислитель Олександр Філоненко. Знаходячись під визначальним впливом богослов'я спілкування І.Зізіулеса, О.Філоненко свідомо будував постметафізичну теологію після-постмодерну як повернення до суб'єкта, до реальності та до нової чуттєвості. Теологія Філоненко поєднувала християнський гуманізм богословської етики абсолютної відкритості до іншого, теоестетику нової чутливості до реальності та теодраматику побудови оновленої культури. Первинні етичні та гносеологічні очевидності для Філоненка пов'язані з досвідом міжособистого спілкування, зокрема – з досвідом богоспілкування. Теологія розвивається як феноменологічне та герменевтичне осмислення цього досвіду в етичній, естетичній та онтологічній перспективах. Загальним завданням для теології стає відновлення людського в людині після антропологічних

катастроф ХХ століття. Результатом богословського осмислення відносин особистості з Богом, соціумом, світом природи, світом культури, стає євхаристійна антропологія. В діалозі з ідеями православного богослов'я спілкування, постметафізичної теології Г.У. фон Бальтазара, теології дару Ж.-Л.Марйона, етики Е.Левінаса, філософії культури Г.Гумбрехта, Філоненко буде постнеопатристичне богослов'я, типологічно найбільш близьке до феноменології та герменевтики християнського персоналізму Дж.Манусакіса;

- встановлено, що постметафізична теологія одеського священника Вячеслава Рубського демонструє можливості розвитку богословського мислення при умові прийняття за основу постмодернізму як світоглядної рамки. Богослов'я В.Рубського виходить з тези про виправданість світоглядного релятивізму і необхідність деконструкції всіх сталих систем, які претендують на істину виходячи з домодерних чи пост-постмодерних принципів. В.Рубський вважає, що постмодерний релятивізм є єдиною можливою виправданою позицією, а богослов'я крім деконструкції всіх світоглядних систем може лише пропонувати християнство як результат теопоетики, який не претендує на істинність, але має власну ефективність. Богослов'я В.Рубського в цілому є фактично єдиним прикладом послідовного постмодерного богословського мислення в Україні, яке критикує постнеопатристику за її претензії та істину, але саме в постнеопатристиці шукає діалогічного партнера та союзника по критиці традиційних систем православної думки минулого;

- доведено, що постметафізична богословська думка К.Говоруна методологічно поєднує елементи феноменології та постструктуралізму. Ця методологія дозволяє (1) прослідкувати зміну парадигм в православної еклезіології та політичній теології, (2) виокремити незмінне та змінне у реальності церкви, (3) дослідити динаміку змін самосвідомості церкви щодо власної ідентичності, (4) проаналізувати трансформації уявлень православних богословів щодо моделей відносин церкви і суспільства, (5) сформулювати систематичну критику тих уявлень про церкву та її відносини із світським суспільством, що ставлять церкву в залежність від державних, суспільних та церковних владних інституцій,

дискримінуючи спільноти, які є суттєвим невід'ємним елементом церковної ідентичності;

- встановлено, що К.Говорун створює власну постметафізичну політичну теологію, яка розвиває ідеї неоліберальної політичної теології неопатристики, контекстуалізує ідеї цієї теології до українських умов, сприяє теоретичному обґрунтуванню української моделі «відкритого православ'я». Критичний аналіз історичних форм політичної теології та політичних практик, характерних для Східної Церкви, дозволяє виокремити як головну небезпеку для православ'я схильність легітимізувати етатизм, авторитаризм і тоталітаризм. Православна політична теологія лише на початку XXI століття формує теорію взаємодії церкви з громадянським суспільством, яка відповідає ідентичності церкви та дозволяє розвивати продуктивні відносини з сучасною ліберальною демократією. Критика політичних теорій та практик тоталітарного типу, що розвиваються православними особливо актуальну з зв'язку з трансформаціями російського православ'я і путінізму, у зв'язку з загальною кризою демократії. В цілому, як провідний теоретик в області еклезіології та політичної теології К.Говорун створив власний варіант вчення про церковну та світську соціальність, виходячи з пріоритету свободи особистостей та спільнот;

- доведено, що Ю.Чорноморець свідомо приймає перехід православної теології до постнеопатристики, і в своїй творчості (1) показав основні засади неопатристичного синтезу в онтології Бога та антропології, (2) виявив динаміку змін парадигм в історії православної думки, синхронічне та діахронічне різноманіття православного богослов'я в його розвитку від новозавітньої доби до постнеопатристики, (3) сформував власне бачення постнеопатристики як теорії святості кожної людини. Методологія Ю.Чорноморця у вивчення історії богословської думки є герменевтичною, у власному богословському мисленні – феноменологічною. Ю.Чорноморець за допомогою феноменології легітимізує всі види інтуїтивного пізнання, що дозволяє уникати конструктивізму в богословському мисленні;

- доведено, що сучасна українська православна теологія як теоретичний вираз «відкритого православ'я» дозволяє сформулювати ідейні засади діалогу православних у пошуках загальнонаціонального єднання. Критичний аналіз перешкод до єднання православних України стає можливим через всебічне застосування методів сучасної герменевтики, особливо – наративного аналізу. В основі міжюрисдикційного протистояння в Україні лежить складний конфлікт наративів, вирішення якого можливе через діалог, практики співпраці та оновлення ідентичності у бік все більшого теоретичного і практичного прийняття цінностей та принципів «відкритого православ'я».

Уточнено:

-твердження про суттєві недоліки неонатристики як системи поміркованого консерватизму з тенденціями до виправдання антизахідних і фундаменталістських тенденцій.

Набуло подальшого розвитку:

-вивчення специфіки розвитку християнського гуманізму українського богослов'я як провідної тенденції, що забезпечує тяглість богословсько-філософської думки та формує культурну основу ідей соборноправності.

Теоретичне значення дисертації пов'язане з тим, що висновки і теоретичні твердження, які обґрунтовані в дисертаційному дослідженні, сприяють глибшому розумінню православної теології та її впливу на українську культуру в минулому і сьогодні. Виявлення особливостей динамічного розвитку православної теології сприяє розумінню перспективи всебічного розквіту відкритого православ'я в Україні.

Практичне значення дисертації визначається тим, що результати дисертаційного дослідження можуть бути методологічною основою для нових теоретичних праць у сфері богослов'я та релігієзнавства. Матеріали дослідження можуть бути використані у викладацькій діяльності при підготовці курсів лекцій та підручників з таких дисциплін як релігієзнавство і богослов'я, спецкурсу «Українська богословська традиція». Результати дисертаційного дослідження показують як саме сучасне православне богослов'я, що розвивається у світі та

Україні може сприяти єдності православних і подоланню конфліктів, утвердженню культури діалогу і співпраці.

3. Дисертація Лозовицького В.М. є самостійною науковою роботою.

За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 6 наукових статей у фахових виданнях категорії А, що індексуються у Scopus / Web of Science, 14 статей у фахових виданнях категорії Б, 2 розділи у колективних монографіях, 32 статті і тези виступів на конференціях.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті, опубліковані у виданнях, індексованих у Scopus і Web of Science

1. Khrystokin, H.; **Lozovytskyi, V.** Reform of Orthodoxy: Current Challenges and Tasks. *Occasional Paper on Religion in Eastern Europe*: Vol. 43: Iss. 8 (2023), Article 2. DOI: <https://doi.org/10.55221/2693-2148.2467>
2. Khrystokin, H.; **Lozovytskyi, V.** The Orthodox Theology of Modernity: Problem Statement and Prospective Tasks. *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe*: Vol. 43: Iss. 9 (2023), Article 3. DOI: <https://doi.org/10.55221/2693-2148.2474>
3. Khrystokin, H.; **Lozovytskyi, V.**; Tsapyuk, M. Postsecular Strategies of Interaction Between Theology and Philosophy. *Synesis*, v. 16, n. 1, 2024, Universidade Catylica de Petrypolis, Rio de Janeiro, Brasil. ISSN 1984-6754 Pp. 133 – 157.
4. Khrystokin, H.; **Lozovytskyi, V.** Analysis of Public Media Discourses of the Main Actors of the Church Crisis in Ukraine. *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe*: Vol. 44: Iss. 1 (2024), Article 4. Pp. 49-80. DOI: <https://doi.org/10.55221/2693-2229.2480>
5. Havryliuk, T.; Chornomorets, Y.; **Lozovytskyi, V.** Orthodoxy in Ukraine: Strategies of Reconciliation. *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe*: Vol. 44: Iss. 2 (2024), Article 4. Pp. 31 – 44. DOI: <https://doi.org/10.55221/2693-2229.2491> Available at: <https://digitalcommons.georgefox.edu/ree/vol44/iss2/4>
6. Khrystokin, H.; **Lozovytskyi, V.** The Conflict Of Orthodox Narratives In Ukrainian Society: Searching For A Methodology To Analyze The Religious Crisis. *Occasional*

Papers on Religion in Eastern Europe: Vol. 44: Iss. 3 (2024), Article 3. Pp. 13 – 31.

DOI: <https://doi.org/10.55221/2693-2229.2494>

Available at: <https://digitalcommons.georgefox.edu/ree/vol44/iss3/3>

У фахових журналах категорії Б:

7.Лозовицький В. «Теоестетика як спосіб вираження ідей теодицеї в інтуїціях сучасних українських православних богословів». *Волинський благовісник*. № 10, 2022. С. 47-65. DOI: <http://doi.org/10.33209/2519-4348-2707-9627-2022-10-113>

8.Лозовицький В. Загублена та віднайдена людина в богословських пошуках сучасного українського Православ'я. *Труди Київської Духовної Академії: науковий збірник КПБА*. К., 2022. №22 (194). 367 с. С. 132-142. DOI: 10.35332/2411-4677.2022.22.9

9.Лозовицький, В. Антропологічні перспективи концепції «відкритого Православ'я». *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Серія «Філософія». 2023. № 46, 96–110, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.46.6>

10.Лозовицький В.М. Критика соціального конструктивізму в постметафізичній теології спілкування О. Філоненка. *Освітній дискурс: збірник наукових праць*. Голов. ред. О. П. Кивлюк. Київ: ТОВ “Науково-інформаційне агентство “Наука-технології-інформація”, 2023. Випуск 43 (1-3). С. 56-64. DOI 10.33930/ed.2019.5007.43(1-3)-6

11.Лозовицький В.М. Сучасна православна євхаристійна теологія спілкування Олександра Філоненка. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки*. Вип. 1 (93), 2023. 134-144 с. DOI 10.35433.

12.Лозовицький В.М. Принципи «відкритого православ'я» у богослов'ї Митрополита Київського і всієї України Епіфанія. *Культурологічний альманах УДУ Драгоманова*. №4. 2023. С. 12-19. DOI <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.4.2>

13. Лозовицький В. М. Православна постмодерна радикальна Теологія віри В. Рубського. Освітній дискурс: збірник наукових праць, 2023. №46. 10-11 С. 90-101. DOI 10.33930/ed.2019.5007.
14. Лозовицький В. М. Православна неоортодоксія та неопатристичний екзистенціалізм грецької теології кін. ХХ – поч. ХХІ ст.: український вимір. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2023. Випуск 51, С. 71–81. DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.51.9>
15. Лозовицький В. М. Приєрмк «неопатристики» та проєкт «постнеопатристики». Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія». № 47. 2023. С. 75–97. doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.47.5>
16. Лозовицький В. М. Сучасна православна політична теологія Пантеліса Калаїцидіса. **Humanities studies**: збірник наукових праць. Гол. ред. В. Г. Воронкова. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика». 2024. Випуск 18 (95). С. 88 – 99. DOI <https://doi.org/10.32782/hst-2024-18-95-09>
17. Лозовицький В. М. Православна теологія ХХ ст.: в пошуку вигоків української думки. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. № 44. 2023. С. 39–47. DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v044.2023.7>
18. Лозовицький В. М. Постметафізична теологічна естетика Джона Пантелеймона Мануссакіса. *«Грані» Науково-теоретичний альманах*. Т. 27, №1. 2024. С. 43 – 51. DOI: <https://doi.org/10.15421/172406>
19. Лозовицький В. Євхаристійна антропологія у богословських пошуках О. Філоненка. Волинський Благовісник: богословсько-історичний науковий журнал Волинської православної богословської академії Православної Церкви України. Луцьк: Видавництво Волинської православної богословської академії ΕΙΚΩΝ, 2023. № 11. С. 37–51. <https://doi.org/10.33209/2519-4348-2707-9627-2023-11-133>.
20. Лозовицький В. Теологічна естетика як важливий аспект розвитку сучасного богослов'я в Україні. *Труди Київської Духовної Академії: науковий збірник КПБА*. 2023. № 23 (195). С. 122–137. DOI: 10.35332/2411-4677.2023.23.7

- 21.Лозовицький В. М. Риторична онтологія та теоестетика Девіда Бентлі Гарта. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія.* Вип. 1 (39). К.: НАУ. 2024. С. 114–122. DOI: 10.18372/2412-2157.39.18469
- 22.Лозовицький В.М. Політична теологія Арістотеля Папаніколау. *Перспективи.* Соціально-політичний журнал ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського». № 1. 2024. С. 166–178. DOI: <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2024.1.22>
- 23.Лозовицький В.М. Трансформації богословських поглядів митрополита Київського і всієї України Епіфанія у час війни: пошук духовної опори в кризову епоху. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії.* 2024. № 52. С. 153–160. DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.52.18>
- 24.Лозовицький В. Критика ідеології «руського міра (російського світу)» архімандритом Кирилом Говоруном у контексті його політичної теології. *Волинський Благовісник: богословсько-історичний науковий журнал Волинської православної богословської академії Православної Церкви України.* Луцьк: Видавництво Волинської православної богословської академії ΕΙΚΩΝ, 2024. №12. С. 47 – 70. <https://doi.org/10.33209/2519-4348-2707-9627-2024-12-153>.

Доповіді, тези, статті в монографіях:

- 25.Лозовицький В., Проценко П., Використання культу святих як знаряддя російської агресії супроти православного населення України. Церква Христова: місія, традиції, сьогодення. Колективна монографія. Упор. В. Вакін. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2021. С. 79 – 86.
- 26.Лозовицький В. Рецепція нового соціального вчення Православної Церкви українським академічним богослів'ям та суспільством в теорії та на практиці (пошук / захист життя для світу у реаліях війни)». Шлях до Христа через служіння ближньому. Колективна монографія. Упор. В. Вакін. К.: «ДУХ І ЛІТЕРА», 2022. С. 34 – 53.

- 27.Лозовицький В. М. Антропологічні пошуки сучасного українського православ'я. *X International Scientific and Practical Conference «Current questions of modern science»*. December 28-29, 2023, Tallinn, Estonia. Pp. 81-85. ISBN 978-92-44513-82-8 DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.10468452>
- 28.Лозовицький В.М. Теоестетичний вектор розвитку сучасного православного богослов'я в Україні. *XI International Scientific and Practical Conference «The modern vector of the development of science»*, February 01 – 02, 2024, Philadelphia, USA. 173 p. Pp. 142-148. ISBN 978-92-44513-87-3 DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.10640471>
- 29.Лозовицький В.М. Сучасне православне богослов'я про потенціал використання штучного інтелекту та інших цифрових комунікаційних можливостей. Матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (14-15 травня 2024 р.). Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, Вежа-Друк, 2024. С. 90-94.
- 30.Лозовицький В. М. Шляхи Провидіння Божого в історії Луцького кафедрального Свято-Троїцького собору (з позицій християнського провіденціалізму). *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Свято-Троїцький собор в історії Луцька та Волині*: Науковий збірник: Матеріали XVII Волинської обласної наукової конференції. Управління Волинської єпархії УПЦ КП, Волинське обласне товариство краєзнавців. Луцьк, 2005. С. 5–10.
- 31.Лозовицький В. М. Єдність Церкви Христової і факт існування Автокефальних Церков. *Волинський церковно-громадський форум «За єдину Помісну Православну Церкву»*. Збірник матеріалів. – Луцьк, 2007. – С. 48–50.
- 32.Лозовицький В.М. Почаївська Чудотворна ікона Богородиці як нескінченне джерело Божої благодаті та милосердя. *Почаївська Свято-Успенська Лавра – найбільша святиня історичної Волині*. Збірник матеріалів богословської науково-практичної конференції, присвяченої 450-річчю принесення на Волинь Почаївської чудотворної ікони Божої Матері та 350-річчю прославлення нетлінних мощей преподобного Іова Почаївського. Луцьк: 2009. С. 81–87.

33. Лозовицький В. М. В пошуках витоків та духовного приємства християнської школи (початки духовної освіти на історичній Волині). *Духовна освіта на Волині в XI – XX століттях*. Збірник матеріалів богословської науково-практичної конференції з нагоди 20-ліття відновлення Волинської Духовної семінарії в м. Луцьку. Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2010. С. 58 – 68.
34. Лозовицький В. М. У пошуках витоків та духовного приємства християнської школи (початки духовної освіти на історичній Волині). *Богословський вісник: збірник наукових праць*. № 5. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2011. С. 210 – 223.
35. Лозовицький В. М. Товариство дослідників Волині як попередник Інституту дослідів Волині та Товариства «Волинь» в Канаді. *Інститут Дослідів Волині та Товариство «Волинь» у Вінніпезі (до 60 річчя заснування)*. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції з нагоди ювілею 60-річчя заснування Інститут дослідів Волині та Товариства «Волинь» у Вінніпезі. Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2010. С. 55 – 65.
36. Лозовицький В. М. Навчально-виховна робота у відродженій в 90-х роках Волинській Духовній семінарії Української Православної Церкви Київського Патріархату. *Волинська Духовна семінарія (до 20-річчя відродження)*. Збірник матеріалів науково-практичної конференції з нагоди ювілею 20-річчя відродження Волинської Духовної семінарії. Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2010. С. 70–89.
37. Лозовицький В. М. Унікальність Пересопницького Євангелія в контексті перекладної церковно-писемної спадщини українського народу XVI ст. *Пересопницьке Євангеліє в історії Української Православної Церкви і українського народу (до 450-річчя духовно-національної святині)*. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 450-річчю Пересопницької Євангелії. Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2011. С. 44 – 62.

38.Лозовицький В. М. Архієпископ Ігор (в миру Іван Симеонович Губа (21.06.1885 – 24.11.1966) – щирий патріот своєї землі, вірний служитель рідної церкви та його участь в другому відродженні УАПЦ. *Відродження Української Православної Церкви в ХХ ст.* Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 90-річчю першого та 70-річчю другого відродження Української Православної Церкви. Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2011. С. 86 – 100.

39.Лозовицький В. М. Архієпископ Ігор (в миру Іван Симеонович Губа (21.06.1885 – 24.11.1966) – щирий патріот своєї землі, вірний служитель рідної церкви та його участь в другому відродженні УАПЦ. *Ідея Помісної Православної Церкви в Україні у ХХ ст.: історичний, канонічний і богословський аспект.* Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 90-річчю першого та 70-річчю другого відродження Української Автокефальної Православної Церкви / Укр. Православна Церква, Київ. Патріархат, Рівнен. духовна семінарія. Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2011. С. 84 – 95.

40.Лозовицький В. М. Осмислення сенсу буття в богословській студії митрополита Іларіона (Івана Огієнка) «Обоження Людини – ціль людського життя». *Митрополит Іларіон (в миру професор Іван Огієнко) – видатний ієрарх Православної Церкви і будівничий Української держави.* Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 130-річчю з дня народження та 40-річчю упокоєння в Бозі митрополита Іларіона (Івана Огієнка). Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2012. С. 67–78.

41.Лозовицький В. М. Осмислення сенсу буття в богословській студії митрополита Іларіона (Івана Огієнка) «Обоження Людини – ціль людського життя». *«Служити народу – то служити Богові!» - життєвий шлях і архіпастирське служіння митрополита Іларіона (проф. Івана Огієнка).* Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 130-річчю з дня народження та 40-річчю упокоєння в Бозі митрополита

Іларіона (Івана Огієнка). – Рівне; Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2012. С. 81–91.

42. Лозовицький В. М. Святитель Кирило Турівський (бл. 1130 – після 1182 р.) та його богословсько-проповідницька спадщина. *Волинська єпархія: минуле і сьогодення (992 – 2012 рр.)*. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 1020-річчю Волинської єпархії. Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2012. С. 121 – 134.

43. Лозовицький В. М. Порушення Богом встановленої природної гармонії людських сімейних стосунків в одностатевому шлюбі. *Волинський благовісник*. Богословсько-історичний науковий журнал ВПБА УПЦ КП (голова редколегії прот. Ігор Швець). № 1. Луцьк, 2013. С. 13–30.

44. Лозовицький В. М. Розкриття предвічної тайни буття Церкви в місії апостольства. *Апостольство Церкви Христової як необхідна умова виконання Її місії*. Матеріали науково-практичної конференції ВПБА УПЦ КП 19.11.2013 р. (голова оргкомітету свящ. Володимир Вакін). Луцьк, 2013. С. 47–59.

45. Лозовицький В. М., Михайловський С. Проповідь святого апостола Павла про воскресіння мертвих та загробне життя. *Апостольство Церкви Христової як необхідна умова виконання Її місії*. Матеріали науково-практичної конференції ВПБА УПЦ КП 19.11.2013 р. (голова оргкомітету свящ. Володимир Вакін). Луцьк, 2013. С. 69 – 76.

46. Лозовицький В. М. Відповідальність людини-християнина перед Богом і суспільством в часи випробувань. *Православна Церква в сучасному суспільстві: проблеми та перспективи*. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції ВПБА УПЦ КП 03.06.2014. Голова оргкомітету прот. В. Вакін). Луцьк: ЕІКΩN, 2014. С. 77–97.

47. Лозовицький В. М. Узаконення беззаконня: штрих до розуміння ідеології встановлення «русского міра» за допомогою загарбницької братовбивчої війни. *Волинський благовісник*. Богословсько-історичний науковий журнал ВПБА УПЦ КП. Голова редколегії прот. В. Вакін. № 2. Луцьк: ЕІКΩN, 2014. С. 9–24.

- 48.Лозовицький В. М., Сергій (Яровий), архімандрит. Виправдання вірою. *Волинський благовісник*. Богословсько-історичний науковий журнал ВПБА УПЦ КП (голова редколегії прот. Володимир Вакін). № 2. Луцьк: ЕІКΩΝ, 2014. С. 325–338.
- 49.Лозовицький В. М. Богословсько-догматична складова змісту давньоруської церковної літератури. *Християнська традиція Київської Русі: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (19.05.2015) присвяченої 1000-літтю упокоєння рівноапостольного великого князя Володимира (1015 – 2015) / Орг. ком.: прот. Володимир Вакін [та ін.]*. – Луцьк: Видавництво Волинської православної богословської академії ЕІКΩΝ, 2015. С. 115 – 127
- 50.Лозовицький В., Штокало В. Хрест Христовий та його несення в життєвому подвигу християнина (до 1000-ліття мученицької смерті князів страсотерпців Бориса й Гліба). *Волинський благовісник*. Богословсько-історичний науковий журнал ВПБА УПЦ КП / Ред. кол.: прот. В. Вакін (гол. ред.) [та ін.]. № 3. Луцьк: ЕІКΩΝ, 2015. С. 25–37.
- 51.Лозовицький В., Сирко В. Вода у Священному Переданні та богослужбовому використанні Новозавітної Церкви. *Волинський благовісник*. Богословсько-історичний науковий журнал ВПБА УПЦ КП / Ред. кол.: прот. В. Вакін [та ін.]. № 3. Луцьк: ЕІКΩΝ, 2015. С. 341–355.
- 52.Лозовицький В. Шлях від личини до лику: реалізація-розкриття людської особистості в Церкві Христовій. *Роль особистості в Церкві: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (19.05.2016) / Орг. ком.: прот. В. Вакін [та ін.]*. Луцьк: Видавництво Волинської православної богословської академії ЕІКΩΝ, 2016. С. 123–138.
- 53.Антоній (Махота), митр., Лозовицький В. Свідчення Священного Писання про межі (границі) Церкви. *Волинський благовісник*. Богословсько-історичний науковий журнал ВПБА УПЦ КП / ред. кол.: прот. В. Вакін [та ін.]. № 4. Луцьк: ЕІКΩΝ, 2016. С. 295 – 304.
- 54.Лозовицький В. Осягнення людиною внутрішнього спокою та зовнішнього миру через подвиг християнської смиренномудрості. *Волинський благовісник*.

Богословсько-історичний науковий журнал ВПБА УПЦ КП / Ред. кол.: прот. В. Вакін [та ін.]. № 5. Луцьк: Видавництво ВПБА ЕІКΩN, 2017. С. 29–43.

55.Лозовицький В. «Господи, навчи нас молитися!» (православно-церковна основа провіденційних ідей у творах свт. Іоана (Максимовича) Тобольського). *Людина між Церквою і світом: від антагонізму до синергії*. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (31.05.2018). Орг. ком: прот. В. Вакін [та ін.]. Луцьк: Видавництво Волинської православної богословської академії ЕІКΩN, 2018. С. 139–153.

56.Лозовицький В. Святитель-українець Іоан (Максимович), митрополит Тобольський, – останній святий, канонізований Російською Православною Церквою у Синодальну епоху. *Волинський благовісник. богословсько-історичний науковий журнал ВПБА УПЦ КП / ред. кол.: прот. Володимир Вакін (гол. ред.) [та ін.]*. Луцьк: Видавництво ВПБА ЕІКΩN, 2018. № 6. С. 149–173.

57.Лозовицький В., Мартинюк А. Архімандрит Кипріан (Керн) і традиція православного вивчення духовної спадщини святителя Григорія Палами і пізньовізантійського ісихазму. *Волинський Благовісник: богословсько-історичний науковий журнал ВПБА ПЦУ*. Ред. кол.: прот. В. Вакін [та ін.]. Луцьк: Видавництво ВПБА ЕІКΩN, 2019. № 7. С. 55-69.

58.Лозовицький В. Церковно-дипломатична діяльність митрополита Іоана (Максимовича) Тобольського (1651 – 1715). *Волинський Благовісник: богословсько-історичний науковий журнал ВПБА ПЦУ / ред. кол.: прот. Володимир Вакін (гол. ред.) [та ін.]*. Луцьк: Видавництво ВПБА ЕІКΩN, 2019. № 7. С. 243–262.

59.Лозовицький В. Душпастирська містагогія святителя Іоана (Максимовича), митрополита Тобольського, до діяльного виконання волі Божої. *Святість людського життя / Упор. прот. В. Вакін*. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2019. С. 64–73.

60.Лозовицький В., Кухарук М. Візантійський міллет в епоху Османської імперії. *Волинський Благовісник*. № 9. 2021. С. 169-181.

4. Слід вважати, що дисертаційна робота КРИЛОВОЇ В. О. є достатньою мірою апробованою.

Результати дисертації були апробовані на 32 наукових та науково-практичних конференціях різних рівнів, з них 24 міжнародні, зокрема: XVII Волинська обласна наукова конференція «Минуле і сучасне Волині та Полісся: Свято-Троїцький собор в історії Луцька та Волині» (Луцьк, 2005); Волинський церковно-громадський форум «За єдину Помісну Православну Церкву» (Луцьк, 2007); Богословська науково-практична конференція «Почаївська Свято-Успенська Лавра – найбільша святиня історичної Волині» (Луцьк, 2009); Богословська науково-практична конференція «Духовна освіта на Волині в XI – XX століттях» (Луцьк, 2010); Міжнародна науково-практична конференція «Інститут Дослідів Волині та Товариство «Волинь» у Вінніпезі (до 60 річчя заснування)» (Луцьк, 2010); Науково-практична конференція «Волинська Духовна семінарія (до 20-річчя відродження)» (Луцьк, 2010); Міжнародна науково-практична конференція «Пересопницьке Євангеліє в історії Української Православної Церкви і українського народу (до 450-річчя духовно-національної святині)» (Луцьк, 2011); Міжнародна науково-практична конференція «Відродження Української Православної Церкви в XX ст.» (Луцьк, 2011); Міжнародна науково-практична конференція «Ідея Помісної Православної Церкви в Україні у XX ст.: історичний, канонічний і богословський аспект» (Рівне, 2011); Міжнародна науково-практична конференція «Митрополит Іларіон (в миру професор Іван Огієнко) – видатний ієрарх Православної Церкви і будівничий Української держави» (Луцьк, 2012); Міжнародна науково-практична конференція «Служити народу – то служити Богові!» – життєвий шлях і архіпастирське служіння митрополита Іларіона (проф. Івана Огієнка) (Рівне, 2012); Міжнародна науково-практична конференція «Волинська єпархія: минуле і сьогодення (992 – 2012 рр.)» (Луцьк, 2012); Науково-практична конференція «Апостольство Церкви Христової як необхідна умова виконання Її місії» (Луцьк, 2013); Міжнародна науково-практична конференція «Православна Церква в

сучасному суспільстві: проблеми та перспективи» (Луцьк, 2014); Міжнародна науково-практична конференція «Християнська традиція Київської Русі» (Луцьк, 2015); Міжнародна науково-практична конференція «Роль особистості в Церкві» (Луцьк, 2016); Міжнародна науково-практична конференція «Людина між Церквою і світом: від антагонізму до синергії» (Луцьк, 2018); Міжнародна богословська наукова конференція «Святість людського життя: даність і перспективи» (Луцьк, 2019); IX Міжнародна наукова конференція «Православ'я в Україні» (Київ, 2019); Міжнародна богословська наукова конференція «Церква Христова: місія, діалог традицій та виклики сьогодення» (Луцьк, 2021); Міжнародна богословська наукова конференція «Шлях до Христа через служіння ближньому: нові тенденції соціального вчення Православної церкви» (Луцьк, 2022); Міжнародна богословська конференція «Православ'я і “руський мір”: загроза православної еклезіології та ідеологічний базис російського неоімперіалізму» (Луцьк, 2022); X International Scientific and Practical Conference «Current questions of modern science» (Tallinn, Estonia, 2023); Міжнародна богословська наукова конференція «Війна в Україні: релігійні, геополітичні та культурні виміри ціннісно-світоглядних зіткнень початку XXI ст.» (Луцьк, 2023); XI International Scientific and Practical Conference «The modern vector of the development of science» (Philadelphia, USA, 2024); VIII-th International Scientific and Practical Conference “Sustainable Development of the Agricultural Sector: Engineering and Economic Support” (Berezhany, 2024); Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасний стан православ'я в Україні: виклики, проблеми, прогнози» (Київ, 2024); VIII Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих вчених. «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (Луцьк, 2024); Теоретичний семінар: «Політико-правові аспекти об'єднувального процесу православних в Україні» (Київ, 2024); Міжнародна богословська наукова конференція «Місія Церкви в післявоєнній перспективі України» (Луцьк, 2024).

5. Вважати, що дисертація Лозовицького Василя Миколайовича «Сучасне українське православне богослов'я: критичний аналіз» є завершеним самостійним дослідженням, яке відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 р. №1197.

6. Рекомендувати: Виходячи з наведеного вище, рецензенти затверджують цей висновок і рекомендують дисертацію Лозовицького Василя Миколайовича «Сучасне українське православне богослов'я: критичний аналіз» (науковий консультант – доктор філософських наук, професор БОНДАРЕНКО В. Д.), подану на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософських наук зі спеціальностей 09.00.11 – релігієзнавство; 09.00.14 – богослов'я, до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Рішення прийняте одногосно.
30.10.2024

Рецензенти:

д.філос.н, професор, професор кафедри богослов'я та релігієзнавства

Ю. П. Чорноморець

д.філос.н, професор, професор кафедри богослов'я та релігієзнавства

І. Б. Остащук

д.філос.н, доцент, доцент кафедри богослов'я та релігієзнавства

Д. В. Брильов